

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre 6 koróná.  
három szét 4 koróná.MÉJELMEK NEMERENT ERSZER:  
szombaton és egyes rendkívül  
alkalmakkor.

# A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közléstér (városi ház),  
Földm. sz. 7. sz. I. sz. küldendő  
a kéziratok.

KIRÁDÓVÁLTÓ:

Városi könyvtár (városi ház)  
I. sz. I. sz. küldendő  
a hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. \* Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVTOMDA-VALLALAT.

## Közyülés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 28-ikán közgyűlést tartott Wessprémy Zoltán főispán elnöklésével. A közgyűlésen a bizottsági tagok közepes számban jelentek meg, ami azt bizonyítja, hogy igen sokan vajmi keveset törődnek a város fontos ügyeivel. A tárgysorozat egyik legfontosabb pontját, a zárózámadást a közgyűlés a napirendről levette.

Elnöklő főispán megnyitván a közgyűlést, a bizottsági tagok átvizsgálása után rámutat a tárgysorozat fontosabb pontjaira.

### Polgármesteri jelentés.

Vargha Elemér dr. polgármesteri titkár felolvasta az 1907. évi március, április és május hónapokról szóló polgármesteri jelentést.

A jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

### Bélgymnizster ur leirata.

Vecsey Imre főjegyző bemutatja a bélgymnizster Urnak leiratát, melyben a törvényhatósági bizottság 1907. január hónap 29-ikén hozott határozatát a Szedlák és Vámos cég részére a szerződéses árnak 10%-al való felemelését kimondottat, feloldotta.

A közgyűlés a Szedlák és Vámos cég kerését újból teljesíti és a szerződéses árnak 10%-os emelkedését úgy az 1906., mint 1907. évre megszavazza.

### A honvédelmi miniszter ur leirata.

Vecsey Imre főjegyző előterjeszti a m. kir. honvédelmi miniszter Urnak a tényleges szolgálattól elbocsátott vagyontalan és kereset nélkül levő katonáknak elbocsátásának alkalmával állami segítségben való részesítését megtagadandó leiratát.

A bizottsági közgyűlés a leiratot tudomásul veszi.

### Hadapród iskolába felvétel.

Varga Károly tb. tanácsnok, előadó, a m. kir. honvédelmi miniszter ur felhívta a város közönségét, hogy a honvéd hadapród iskolában megüresedett egy alapítványi helyre bemutatási jogát gyakorolja.

A bizottsági közgyűlés a nagyváradai honvéd hadapród iskolában egy Debreczen városi alapítványi helyre első sorban Szabó István városi adópenztáros István nevű hadapród iskolai növendék fiát, másodsorban pedig Nagy Sándornak Sándor nevű V. gimnáziumi osztályt végzett fiát, harmadik helyen Szigor Gyulának Gyula nevű IV. gimnáziumot végzett fiát hozta javaslatba.

## A birtok határjelzése.

Dr. Tóby Elek aljegyző a városi tanács nevében beterjeszti a birtok határjelzés tárgyában alkotott s. m. kir. földművelésügyi miniszter Urnak 85.965/VI—3. számú rendeletével jóváhagyási záradékkal ellátott szabályrendeletet.

A bizottsági közgyűlés a birtok határjelzés tárgyában alkotott ad. 75/1187—1906. bkgy. számú és a földművelésügyi miniszter Urnak 85.765/VI—3. sz. rendeletével jóváhagyott szabályrendeletet kihirdetve, annak életbelépési idejéül 1907. augusztus hónap 1-ő napjára tűzi ki.

## A debreczen—nyirbátóri vasut.

Vecsey Imre főjegyző, előadó. Olvasatott a kereskedelmi m. kir. miniszter urnak 1907. június hó 6-án 4113/b—III. sz. a kelt leirata, amelyben kijelenti, hogy mátfelvölve azon jelentős közgazdasági és forgalmi előnyeit, melyet a debreczen—hajdusámsoni h. é. vasut folytatásaként Nyirbátóri tervvenet vasút létesítéséhez fűződnek, az annak megvalósítását célzó törekvéseket a legjobb indulatu támogatásban részesíteni és a vasut létrejöttét a rendelkezésére álló törvényes eszközzel a lehetősséghez képest elmozdítani fogja. Megjegyzni azonban, hogy e mellett nem zárkózik el azon igények jogosultságának elismerése elől sem, melyet a Nagykálló és érmihályfalvai vasuti összeköttetések megvalósulására irányulnak, azért ezen tervvenet támogatása elől sem akar kitérni és most-letétesítő iránt való tárgyalásokat a tervező szabolcsvármegyei h. é. vasutak részvénytársaságával folyamatba teendő.

Ezzel együtt tárgyalás alá vétetett a debreczen—hajdusámsoni h. é. vasut részvénytársaságának kérelme, amelyben a f. évi április hó 26-án 135/6097—1907. bkgy. sz. alatt a nyirbátóri vasut létesítéséhez megszavazott 300,000 kor. hozzájárulás tárgyában hozott közgyűlési határozat feltételeinek módosítása iránt folyamodik. Hangsúlyozva, hogy a kikötött feltételek míg egyrészt súlyos terhet rónak a vállalatra, másrészt olyanok, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy a szép kilátások között megindult vasut létesítését meghússanak, sőt lehetetlenné tessék.

A közgyűlés a kereskedelmi miniszter urnak a nyirbátóri vasut ügyében kikötött bizottság eljárására és tisztelgésére válaszul adott leiratát örömmel veszi tudomásul s elhatározza, hogy ezért köszönő feliratot intéz, remélve és teljes bizalommal várva az ígyben nagybecsű támogatását.

A debreczen—hajdusámsoni helyi érdekű vasut részvénytársaság kérelmét illetőleg kimondja a közgyűlés és elhatározza:

1. A 135/6097—1907. bkgy. sz. határozatá

nak azon feltételét, hogy a nyirbátori vasút részvénytársaság székhelye Debreczen legyen, ugy magának a vasut társaságnak, mint Debreczen sz. kir. városnak és a többi érdekeltnek jól fel fogott érdekében is, a törvényhatóság által hozott áldozatokra tekintettel, továbbá is változatlanul fentartja, ahoz ez alkalommal is ragaszkodik. És midőn elvárja, hogy a részvénytársaság az engedélyezési tárgyalás alkalmával a város részéről a törvényhatóság elé terjesztendő ily értelmű előterjesztés teljesítéséért pártolni fogja: egyben már ez alkalommal megbizza a városi tanácsot, hogy az engedélyezési tárgyalásnál a vasut képviseltetéséről gondoskodik és ezen feltétel teljesítését a kormányhatóság ott jelen leendő képviselője előtt kérelmezza és kívánja.

2. A fentebb idézett közgyűlési határozat azon kikötését, hogy a vasutvonal 1908. évi december hó 31-ig kiépítve és üzembe helyezve legyen, — méltányolva a kérelmező részvénytársaságnak ezen feltétel megváltoztatására vonatkozó indokait, — oda módosítja, hogy a vasutvonal az építést engedélyezendő okirat kiadásától számítot 12 építési hónap alatt legyen kiépítve és üzembe helyezve.

3. Tekintettel arra, hogy a részvénytársaság által tervezett és az érdekeltékné 1907 május hó 5-én Nyirbátorban tartott értekezletén megállapított vonaljárány kiépítése esetén a guti telek Nyíradony község északi részén elhelyezendő állomásban elég könnyen megközelíthető s 2 kilométernél alig nagyobb távolságra fekvő rakodó vasuti állomást nyer, méltányolva a vasut által érintett vidék érdekeltisége 1907. évi május hó 5-én tartott értekezlete azon határozatát, hogy Debreczen város közönsége megkerestessék az iránt, hogy tekintettel arra, hogy a bemutatott tervezet szerinti vonalvezetésnél az összes magán érdekelték és Nyíradony község is teljesen kielégítve vannak és a vasut létesítéséhez való hozzájárulásokat a bemutatott terv szerinti vonalvezetéshez fűzték: a város határozatban foglalt kikötéstől tekintsen el,\* — mivel az engedélyes társaságnak azon kötelezettsége, hogy az erdőkitermelés esetén a Gutra szárnyonait tartozik építeni, ezutánra is fennáll, — mivel a vonalvezetésnek ily irányu elhelyezése megrövidülven a naponkint bejárando távolság, az üzemi költségeket számottevőleg apasztani és a város befektetésének kamatot hozóvát tételét elősegíteni fogja és mivel teljesen céltűezesztett intézkedésnek tartaná, hogy a fentorgó körülmények között, amidőn egy verseny vonal megépítése iránt és tárgyalások folynak, a hajdusámon — nyirbátori vasutvonal létesítése éppen Debreczen város törvényhatósága részéről támasztott, a vasutvonal által elérni sem ért jelentős közgazdasági és forgalmi előnyökkel szemben kisebb fontosságú igények által akadályoztassák, esetleg meghusztassák, — mindezen elsorolt indokoknál fogva a közgyűlés azon feltételtől, hogy a tervezett vasutvonal a guti teleket is érintse és ott megálló hely létesíttessék: eltekint és beleegyerik abba, hogy a szóban levő vasutvonal a többi érdekelt-

ség által is elfogadott és a térképen vörös vonallal lerajzolt irányban vezetessék és létesíttessék és hogy a nyíradonyi állomás a községnek északi részén helyeztessék el.

#### A kivándorlás csökkentése.

*Vecsey Imre* főjegyző előadó. A városi tanács előterjeszti Szabolcs. Szatmár és Csanád vármegyéknek, Győr, Szatmárnémeti városoknak a kivándorlás csökkentése iránt a kormányhoz és képviselőházhoz intézett és ide támogatók végett megküldött feliratát.

Ezen feliratokat a bizottsági közgyűlés a maga részéről is pártolja és hasonló szellemű feliratokkal való támogatásukat határozatilag kimondja.

#### A bihari h. é. vasut ügye.

*Vecsey Imre* főjegyző előadó. A városi tanács bemutatja a bihari h-érdekű vasutak részvénytársaságnak a székelyhid — nagylétei vasut építésére vonatkozó átiratát.

A közgyűlés a Székelyhídtől Nagyléteig tervezett vasutvonal elsőrendű forgalmi szükségletét már 1900. évben határozat utján elismerte. Régi vágyát képezi a város közönségének, hogy a Szilágyosság, amely vidék a régebbi időkben Debreczenel kereskedelmi és ipari érdekekben egybe volt forrva, amely vidéket a változott viszonyok elszakítottak, ujból Debreczenhez csatoltassék. Ezen óhaj megvalósítását teszi lehetővé a nagylétei — székelyhídi vasutréz kiépítése és a derecske — nagylétei vasutra annak idején megszavazott 160 000 korona hozzájárulás tulajdonképpen csakis így válik gyümölcsözővé és a város emelkedésével kereskedelmének, iparának hasznossá.

Ezen okokból indíttatva s elfogadva város Tanácsnak a jog- és pénzügyi-bizottsággal egyező javaslatát: a nagylétei — székelyhídi szabványos nyomtávulú kiépítendő vasutvonal létesítéséhez, törzsrészvények ellenében 100,000 kor. hozzájárulást szavaz meg oly módon, hogy ezen összeg a községi adó-alapból 5% -os kamatozás mellett 25 év alatt való törlesztésre vétessék kölcsön. Az évi kamat és tőke törlesztésre szükséges összeg mindig a házipénztári költségvetésbe beillesztve nyerjen fedezetet.

Folyamodó részvénytársaságnak a 31/1503 — 1900. bky. sz. határozatban kikötött feltételek elejtésére vonatkozólag kérelmét azonban nem teljesítheti. Miként idézett 1900. évi határozatában ez alkalommal is szükségessnek, sőt elengedhetetlennek tartja oly feltételeknek kikötését, amelyek a kiépítéssel együttesen biztosíthatják Debreczennek a Szilágyossággal való egyes és kedvező összeköttetését s ezen összeköttetésből a városra hárulható hasznot. Fentebb megszavazott hozzájárulását tehát következő feltételekhez köti:

1. A tervezett vasutvonal szabványos nyomtávulban 1909. évi június hó végéig kiépítendő és forgalomba helyezendő.

2. Ugy az áru, mint a személy forgalom tekintetében Debreczenből Nagylétei — Székelyhídon át Szilágyosomlyóig egységes szállítási tarifa állapíttassék meg.

3. Az áru forgalom gyors és akadálytalan lebonyolítása céljából a teheráru Székelyhidon és Nagylétán át Debrecenig minden irányból egyenesen átrakodás nélkül szállíttassék.

4. A személyforgalom kedvező és gyors lebonyolítása céljából Szilágysomlyótól illetve Zilahotól, Margitán, Székelyhidon, Nagylétán át Debrecenig közvetlen vonatok járjanak.

5. A menetrend oly módon állítsassék össze, hogy az Debrecen város érdekeinek minden tekintetben megfeleljen.

6. A szóban levő h. é. vasut részvénytársaság igazgatóságában a városnak, illetve annak képviselőjének hely biztosítsassék.

7. Hogy a teheráru díjazásba Székelyhid—Nagyléta—debreceni utirányban lehetőleg, olcsóbb, de legalább is ugyanaz legyen, mint a székelyhid—mihályfalvai—debreceni vonalon.

8. Hogy a vonatok sebessége Székelyhid—Debrecen között óránként legalább is 26 kilométer legyen.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kitétetni és ezen határidő eltelte után a netán beérkező fellebbezésekkel és az összes irattal jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter Urhoz felterjesztetni rendeltetik.

#### *A Baik—Szilágyi-féle föld ügye.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadó. Előterjesztett a Baik—Szilágyi föld megvételének ügye.

A bizottsági közgyűlés a Baik—Szilágyi-féle földterületből 10 kat. holdat 40,000 koronáért elad a hízalók és gazdák sertésállás és előlegező r. társaságnak oly módon, hogy az egész vételár a közgyűlés határozatának jogerőre emelkedése után 30 nap alatt fizetendő, kimondja azonban, hogy a szóban levő 10 kat. hold nagyságú területet oly kikötéssel adja el 40,000 koronáért a kérelmező részvénytársaságnak, hogyha a részvénytársaság 30 éven belül megszűnik, vagy bármilyen okból az eladandó területen sertés-hízaló üzemét abban hagyja, vagy a nevezett földet eladni határozná, Debrecen sz. kir. városnak telekkönyvileg is biztosítandó joga legyen ahhoz, hogy ezen földet az akkor rajta levő épületekkel együtt 40,000 koronáért visszavehesse.

#### *A kölcsönsegélyző egylet ajánlata.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadó bemutatja a debreceni kölcsönsegélyző egylet kérelmét, melyben a Piac-utcai 11. és 13. sorszám alatt levő tulajdonát képező telkeknek hátsó, mintegy 450 □-ölet tevő részét a városnak ölenként 150 kor. egységárban megvételre ajánlja.

A közgyűlés a városi Tanács javaslatának mellőzésével a halasztási indítványt fogadja el és a szóban levő ügyet a napirendről ez alkalommal leveszi.

Egyben pedig megbizza a városi Tanácsot, hogy az Arany Bika-szálloda eladásának ügyét tegye alapos tanulmány tárgyává s a beszerzendő adatok alapján tegyen azokról javaslatot arra nézve, hogy ezen épület eladása megfelel-e a város érdekeinek és vajjon nem lehetne-e azt eset-

leg másképpen értékesíteni, vagy más célra felhasználni.

#### *A Bornyász ház földje.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadó betérjeszi a Bornyász ház onodói földjének eladására tárgyában hozott közgyűlési határozatnak a Belügyminiszterium részéről való jóváhagyását.

A közgyűlés a v. Tanácsnak a jog- és pénzügyi-bizottsággal megegyező javaslatát elfogadván a Bornyász-féle Deak Ferenc-utcai 14. r. sorszámú házastelekeknek a város tulajdonát képező, mintegy 1. h 800 □-ól nagyságú onodói házutáni földjét Grusz Mór debreceni lakosnak 1331 korona vételárért örök áron eladja.

#### *A Berger Jenőné telkének ügye.*

*Vecsey Imre* főjegyző a Berger Jenőné tulajdonát képező telkeknek megvételi ügyét ismerteti.

A közgyűlés a megejtett névszerint való szavazás eredményéhez képest a Berger Jenőné tulajdonát képező mintegy 1561 □-ól területi telkeket 110,000 koronáért megvinni határozta harmadszori szavazás után.

#### *A Könyök-utcai telkek.*

*Vecsey Imre* főjegyző előterjeszti a Könyök-utcai 7. és 9. számú telkeknek elidegenítési ügyét.

A közgyűlés a fentnevezett telkeket harmadszori szavazás után 3200 koronáért eladni rendelte.

#### *Dalmy Kálmán ajánlata.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadja Dalmy Kálmán ajánlatát telkének a város részére leendő megvételére.

Miután a közgyűlés előbb névszerint való szavazással hozott határozatával a Berger-féle telkek megvételét elhatározta; miután ezen telkek a közöttük fekvő Dalmy-féle telkekkel nyerne kiegészítést, a város fejlődésének érdeke szempontjából és mert kívánatos, sőt pénzügyi szempontokból is indokolt, hogy a város létesítendő intézményeinek elhelyezhetése céljából, a város forgalmi középpontjához közel eső telkeket alkalomadtán előrelátásból, előnyös árban megszerezze; a közgyűlés elhatározta, hogy a Dalmy-féle telket ölenként 10 korona vételárért az ingatlanszerzési alap terhére megveszi és ezen ingatlan szerzés felett a törvény szerint megkívánt névszerint való szavazást a legközelebb tartandó közgyűlés napirendjére kitézi.

#### *A gyámpéztári mérleg.*

*Bészler Károly* tb. főjegyző, előadó betérjeszi a gyámpéztárnak 1907. évi I. negyedében történt megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyvet és az 1906. évi gyámpéztári zárószámadást és mérleget.

A közgyűlés a bemutatott jegyzőkönyvet, zárószámadást és mérleget tudomásul veszi és a belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeli.

#### *A közkórházról.*

*Körner Adolf* tanácsnok, előadó betérjeszi a debreceni közkórház 1906. évi számadási zárlatát és 1908. évi költségelőirányzatát.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a debreceni közkórháznak az 1908. évre, a kórházi igazgató főorvosa által egybeállított és a kórházi bizottság által átvizsgált és helyesnek talált költségeloirányzatát, amely szerint az évi szükséglet 193,333 K 96 fillérrel, a bevétel 192,773 K 96 fillérrel és a hiány 500 koronával állapított meg, amely hiány a 107,300 ápolási nap alapul vétele mellett 1 kor. 79 fillérben megállapítandó napi ápolási költséggel lenne fedezendő, elfogadja és a költségeloirányzat, leltár, tartalék-alap kimutatók két példányát az 1906. évi zárlattal, együtt elfogadás és megállapítás végett a belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeli.

#### *A zárószámadás ügye.*

*Vecsey Imre* főjegyző, előadó. Targyalás alá vettetett a házipénztárnak, a házipénztár által kezelt alapoknak, ezzel együtt a város világítási-vállalatának és könyvnyomda-vállalatának zárószámadása.

A közgyűlés a városi tanács javaslatát elfogadja és míg egyrészlől tudomásul veszi, hogy a tanács a zárószámadásokra vonatkozó és a törvény által elrendelt intézkedéseket idejekorán megtette, másrészlől elfogadja és megállapítja, hogy a zárószámadások az erre hivatott és erre felkért szakbizottságok által előre nem látott körbejött körülmények miatt és így tehát elfogadható indokok folytán szabályzatoknak megfelelő módon, tüzetesen átvizsgálhatók nem voltak.

A közgyűlés a bemutatott zárószámadásokat, miután azoknak a közgyűlési tárgyalást megelőző tüzetes átvizsgálásánál szükségesnek, sőt elengedhetetlennek tartja, ez alkalommal tárgyalás alá nem veszi, azokat a napirendről leveszi és visszaadja a tanácsnak azon megbízással, hogy az 1906. évi zárószámadásoknak az erre hivatott bizottságok által leendő tüzetes, szabályszerű megvizsgálataát oly módon és stírgöben gondoskodják, hogy azok egy, a folyó évi szeptember havi rendes közgyűlésen tárgyalás alá veendő jövő évi költségvetések összeállítására és előkészítésére előtti időben összehívandó közgyűlésre bocsátassanak.

Azon fentebb hangoztatott meggyőződéssel kiindulva, hogy a zárószámadások tüzetes és felelőség melletti átvizsgálása szükséges, sőt elengedhetetlen, miután főként ezen vizsgálatok teljesítésére lett felelőség mellett szervezeti szabályrendeletünkben a felügyelő-bizottság szervezve és felállítva s annak működése csakis azon okból lett felfüggesztve, mert hatáskörének megállapítása a gyakorlatban nem bizonyult jónak és célszerűnek: a közgyűlés a felügyelő bizottság újabb felélesztésére s annak tagjainak megválasztására vonatkozó, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával érdemben egyező tanácsi javaslatot elfogadja.

A felügyelő-bizottság tagjainul a 1. 1907. évi a tagok részére megállapított díjazás mellett, f. évi július 1-től számítva Márton Imre, Poroszlay László, ifj. Schvarcz Vilmos és Rochlitz Artur b. tagokat választja meg és őket már a jelen alka-

lommal a napirendről levél" zárószámadások átvizsgálására felhívja.

#### *Szervezeti szabályrendelet módosítás.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadó bemutatja a városi tanács nevében, hogy a szervezeti szabályrendelet módosítására vonatkozó munkálat a szakbizottságok által, a fizetésekre vonatkozó rész kivételével, letárgyalatott. A fizetések általános rendezésére való javaslat is elkészül ugyan, azonban a kiküldött bizottság a körbejött városi ügyek előkészítése és a bizottsági tagok másnemű elfoglaltsága miatt letárgyalható és elkészíthető nem volt. Javasolja tehát a tanács, hogy ezen bejelentést tudomásul vesszi és a szervezési szabályrendelet, valamint a fizetések rendezésére vonatkozó tervezet tárgyalását a f. évi szeptember havi rendes közgyűlés napirendjére kitűzni méltóztatssék.

A közgyűlés a városi tanács bejelentését tudomásul veszi és azt, hogy a szervezeti szabályzat módosítására és a fizetések rendezésére vonatkozó javaslat ez alkalommal be nem mutatott, indokoltan találván, ezen javaslat tárgyalását a f. évi szeptember havi rendes közgyűlés napirendjére kitűzi.

#### *Pénzkölcsonzési szabályrendelet.*

*Vecsey Imre* főjegyző előadó. A városi Tanács bejelentli, hogy a pénzkölcsonzési szabályrendelet tervezet elkészült ugyan, de részeit az idő rövidsége miatt, részint a szakbizottságok egyéb elfoglaltsága folytán letárgyalható nem volt. Ajánlja tehát, hogy ezen szabályrendelet az októberi rendes közgyűlésen tárgyalassék.

A közgyűlés a kölcsonzési szabályrendelet tárgyalását az októberi közgyűlésre tűzi ki.

#### *A világítási vállalat üzleti szabályzatának függeléke.*

*Tóby Elek* dr. előadó. A városi Tanács betérjeszti a város világítási vállalatának villamos üzemre való kifejlesztése következtében az üzleti szabályzatnak kiegészítő részül szolgáló függelékét azon a jog és pénzügyi-bizottság által tett módosításokkal való elfogadás és megállapítás végett.

A közgyűlés a függelék tudomásul veszi és azt a szokott idő letelte után a Belügyminiszter Urhoz felterjeszteni rendeli.

#### *Átirási szabályrendelet.*

*Vecsey Imre* főjegyző, előadó. A városi tanács előterjeszti, hogy Debreczen város határában a tulajdonos személyében bekövetkezett változás alá esett ingatlanok telekkönyvi átirásáért fizetendő átirási díjról szóló szabályrendelet érvénye folyó 1907. év végével lejár. — joghatálynak meghosszabbítása iránt a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztés intézessék.

A bizottsági közgyűlés elhatározza, hogy a bemutatott szabályrendelet érvényének meghosszabbítása iránt, annak befoglalása mellett, hogy ezen szabályrendelet a város fejlődésére és haladására nézve nagy jelentőségű és létesítményeinek gyarapításához nagy segítségül szolgál, — felír a belügyminiszter urhoz.

#### *A mezőgazdasági szeszgyár ügye.*

*Király Gyula* tanácsnok előadó. A városi Tanács Hidvéger Miklós és József talál felállítani szándékozott me-

zögzaszadági szeszgyár ügyében tett m. kir. pénzügyigazgatósági iratot be. utatja.

A közgyűlés a m. kir. pénzügyminiszter Urnak f. 1907. április hónap 3-án 11,944. szám alatt kelt rendelete, melyben Hidvéger József és Miklós kérévényezők a szesz kontingensben nem részesíti — tudomásul veszi és az iratotak levéltárba tétetni rendeli.

#### *Elszámolás az iparos tanonciskola építéséről.*

Bészler Károly tb. főjegyző előadó. A városi Tanács jelentése az iparos tanonciskola felépítése és az építkezés felülvizsgálata tárgyában.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

#### *A Petőfi-társaság kérése.*

Varga Károly tb. tanácsnok előadó. A városi Tanács a jog- és pénzügyi bizottság véleményével megegyezőleg pártoló javaslatlalt betereszti a budapesti Petőfi-társaságnak kérélmét, melyben a Petőfi ház és az abban elhelyezendő Petőfi muzeumra adomány iránt folyamodik.

A közgyűlés a kegyeletes célra 1000 koronát szavaz meg egyhangulag.

#### *A Csokonai-kör kérélmé.*

Varga Károly tb. tanácsnok előadó. A debreceni Csokonai kör kérélmé a Debreceni Fűvészkönyv százados emlékkünnepe s az ezzel kapcsolatban létesítendő emlékmű tárgyában.

A közgyűlés ezen célra 2500 koronát szavaz meg és az emlékmű létesítésére alakult bizottságba Vecsey Imre főjegyzőt és Oláh Károly tanácsnokot küldi ki.

#### *A faipar részvénytársaság kérélmé.*

Vecsey Imre főjegyző előadó. A városi Tanács előterjeszti Békéssy László és társainak, mint a debreceni faipar részvénytársaság alapítóinak kérélmét a létesítendő vállalat részvényeséül jegyzése iránt.

A bizottsági közgyűlés a városi Tanács javaslatát elfogadja s a debreceni faipar részvénytársaság részvényéből 10 darabnak jegyzését elhatározza azon kikötés mellett, hogy a város a részvénytársaság igazgatósági tagságában magát képviseltesse.

A 10 darab részvény árának, darabonként 100 koronájával számítandó 1000 korona összege az 1908. évi költségvetés terhére lesz előírva.

#### *Luczi Ferenc folyamodása.*

Varga Károly tb. tanácsnok előadó. Luczi Ferenc amerikai állampolgár, debreceni lakos köztelékébe való visszavételét kéri.

A közgyűlés a kérélmét az esetben teljesíti, ha Luczi Ferenc a magyar állampolgárságot visszaszéri és 100 korona közteléké kötelékébe való felvételi díjat fizet.

#### *Egy fegyelmi ügy befejezése.*

Vecsey Imre főjegyző előadó. Előterjesztetik a közgazgatási bizottságnak 272/1907. kb. sz. határozata, a m. kir. belügyminiszter Urnak 115,497/V/a—1906. számú leirata, melylyel a Tóth Mária, özv. Simon Istvánné, most

Arcsaj Miklósné és időközben nagykoruakká vált gyermekei, továbbá Simon István és Gizella panasza ügyében a városi árvaszakélnőke Bészler Károly, két ölnőke dr. Medgyaszay Dezső és Medgyaszay Miklós és volt ügyésze, jelenleg városi főjegyző dr. Magoss György ellen saját kérelmükre indított fegyelmi ügybe a közgazgatási bizottság fegyelmi választmányának 522/1906. bkgy. sz. alatt hozott azon határozatát, melyszerint a fenti panaszosok fegyelmi panasza folytán lefolytatott fegyelmi eljárás abbanhagyása, illetőleg a további eljárás beszüntetése mondatott ki — nevezett panaszosok által benyújtott fellebbezés mellőzésevel indokainál fogva felsőfokulag helybenhagyott.

Az előterjesztett fegyelmi ügy befejezését a bizottsági közgyűlés tudomásul veszi.

#### *Dezső László fegyelmi ügye.*

Vecsey Imre főjegyző előadó. A városi Tanács betereszti a város közgazgatási-bizottsága fegyelmi választmányának határozatát, melyben Dezső László rendőrfőkapitányi iktatót az 1886. évi XXIII. t.-c. 1. §-a a. pontjában ütköző két rendbeli fegyelmi vétsége folytán 500 korona pénzbüntetésre ítélte.

A közgyűlés a fegyelmi ügy befejezését tudomásul veszi.

#### *Dezső László lemondása.*

Vecsey Imre főjegyző előadó. A városi Tanács bemutatja Dezső László rendőrfőkapitányi iktató nyilatkozatát, melylyel a városnál elfoglalt hivatali állásról lemond, nem tartván igényt sem nyugdíjra, sem végkielégítésre.

A közgyűlés a lemondást tudomásul veszi és felhívja a Tanácsot, hogy a lemondás folytán megüresedett rendőrfőkapitányi iktatói állásnak pályázat utján való betöltése iránt Főispán urnak tegyen előterjesztést.

#### *Szabadságolások.*

Dr. Tóth Emil előadó.

A közgyűlés Vecsey Imre főjegyzőnek 6 heti, Szabó Kálmán tanácsnoknak 10 heti, Roncsik Lajos főszámvevőnek két havi, Péter Gábor vásárfelügyelőnek hat heti, Szentgyörgyi József illetéknyilvántartónak 30 napi, Balogh Sándor közgazgatási gyakornoknak 2 havi szabadságidőt adott.

#### *Nyugdíjazások.*

Előadó: Tóth Emil dr.

A bizottsági közgyűlés Ember Lajos városi nyomdai üzletvezetőt 20 évi szolgálata után évi 1440 koronával nyugdíjazza saját kérelmére. — Rezes Bálint, volt városi rendőrzővegyének 400 korona végkielégítést szavazott meg, ellenben a debreceni zenede ama kérélmét, hogy az ott alkalmazott tanárok a városi nyugdíjintézetbe véteszenek fel, — nem teljesítette.

#### *Orvosi és bába oklevelek kihirdetése.*

A városi Tanács bejelentti dr. Guttman Leopold egyetemes orvostudori oklevélét a közgyűlés elé terjeszti.

Tudomásul vétetett, valamint kihirdeti a közgyűlés Takács Jánosné és Klein Menyhértné bába oklevélét.

A tárgysorozat kimerítettvén, elnöklő főispán ur az ez alkalommal felvett jegyzőkönyvek hitelesítésére határ-

időül f. év július hónap 1-8-ó napjának délutáni 4 óráját tölti ki.

### Hitelesítési jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Wessprémy Zoltán főispán elnöklőte alatt Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Bészler Károly tb. főjegyző, árvaszéki elnök, dr. Magócs György tiszti főjegyző, Király Gyula, Csóka Sámuel tanácsnok, Varga Károly tb. tanácsnok aljegyző, dr. Tóby Elek, dr. Tóth Emil, dr. Várgha Elemér aljegyzők, továbbá Márton Imre, Juhász Ignác, id. Kertész István, Stégmüller Árpád, dr. Körösi Kálmán, Szentesi János, ifj. Kertész János, Debreceni Jenő biz. tagok.

A f. 1907. évi június hónap 28-ikán tartott bizottsági rendes közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére főispán úr által határidőül f. év július hó 1-8-ó napjának d. u. 4 órája tűzött ki, ez alkalommal felolvasott jegyzőkönyvek meghitelesítettnek a kihirdettetnek rendeltettek.

## A Kistemplom építéséről.

A városi muzeum, mint Debrecen város történelmi emlékeinek legelső sorban hivatott kutatója és gondviselője, kötelességének ismeri, hogy a ref. Kistemplom toronysisakjának lebontása alkalmával a csaknem 200 éves a különösen a magyarországi protestáns egyházak önkormányzatát is megsemmisüléssel fenyegető 1860-iki császári paténa ellen folytatott bátor küzdelem idejében történelmi nevezetességre jutott templomról, nagyobb részben ismeretlen, illetőleg kevéssé ismert adatok közléssel tájékoztatása az érdeklődő közönséget.

A Kistemplom helyén már a XVII. század közepétől fogva állott közös istentiszteletre szolgáló egyszerű épület, szerény imaház, melyet azon időbeli városi jegyzőkönyvek közönségesen „szin”-nek, néveznek, valójában azért, mert annakelőtte vásárosnokoknak, színeknek használták az élelnek toralmi helyén. „E” „szin” volt a kalvinista Debrecen második temploma a csécséveskörti Szent András egyháza mellett. Első papja Vetsési Sándor, akinek e hivatalba elhívásával — 1661-ben — a negyedik predikatori állást szerezte a tiszteletes városi tanács. 1671—1684 között vagy újjáépítették, vagy inkább kibővítették a színeknek nevezett templomot. Erre engednek következtetést azok a számszavú jegyzőkönyvi feljegyzések, amelyek szerint Csátrai Bálint exanátor 1671-ben „a színek építésének egy részét magára vállalta”; valamint azok a jelentékeny adományok, amelyek az 1679 évi városi számadásban a Német-utcai Új templom épületére gyűltek.

A szatmári békekötés után a város népe megint szaporodásnak indult; elmúlt keserves évtizedek „pusztító” csapásait és szakadatlan szenvedéseit is lassanként kiheverte, úgy, hogy jámbor életű lelkű, díszes, nagy templom építésének szükségét mindinkább jobban érezte, noha kevéssel azelőtt, 1704—1705 körül kisebbszertű harmadik templomot emeltek a külső ispótyalban, de más indítéka is lehetett a magas új Istenháza után való „fős” végvárosának. Vagyis nem egészen véletlen munkája volt az, hogy a bibliának Komáromi Cs. György debreceni tudós predikátor fordítása szerint való felelő költéses kinyomatása (harminezer forintnál többet költöttek rá a hitbuzgó debreceniek). Még a Kistemplom építése ugyanazon időre esik a r. katolikus egyházak királyi akaratra történt restaurálásával Gróf Csáky Imre bíboros püspök s Bakó

nagyprépost által bőkezű áldozatkészséggel s hódító szándékkal felállított kath. kultusz és kultur. intézményekkel szemben való erősséggel emeltek s vallásukhoz hajthatatlannul ragaszkodó debreceniek ezt az új templomot és nyomtatták ki a bibliát.

E templom építésétkülönb. az is siettette most már, hogy 1719 július 17-én Cegléd- és Piac-utcai a város házaival, nyomdájával, patikájával, a régi Kistemplommal együtt körülbelül 400 ház porráégett.

Még azon esztendőbeeli szeptember elején megkezdődtek az építkezést. Ez nem ment akkor olyan léhas gyorsasággal, mint szokott menni manapság. — 1720 tavaszán ugyan már tető alatt volt a templom, de csak 1721 tavaszán boltozták be, ekkor csinálták a pórtikusokat is. A torony fundamentuma megadásához 1722-ben fogtak. Ez évben vakolták be a templom falait. Noha 1725 december 5-én feltették a 26% poszonyi vékányi nagyságu 462 font súlyú vörös réz gombot is a torony csúcsára s abba rész-táblúra vésett latin nyelvű iratot rejtettek: még 1726-ban is serényen dolgoztak a toronyon. Ez évben húzták fel a toronyba a két új harangot és állították fel az órát 2985 forint költséggel.

Az új templomban tartott legelső istentisztelet idejét bizonyosan nem tudjuk. De úgy látjuk, hogy 1721 szept. 15-én már halát adott benne az „istenféle” gyülekezet. Ugyanis az 1721. évi városi számadás szerint nevezett nap-on 4 darab körönczi aranyt találtak az új templom perelyében.

A templom körülbelül teljesen a hívek önkéntes adományából és ingyen adott szekeres szolgálataival épült fel. A városi előjárások legteljeb az építkezéssel járó bajlódás terheit hordozta csak. Batori Szabó András vagonos polgár 1716. nov. 18-án kelt végrendeletével késpénzben hat ezer magyar forintot s a mai br. Podmaniczky háza helyén állott hazának Német-utca felől első részét boltjaival együtt testáti a templom építésére. Özv. Mészáros Anna külön 300 forintot hagyományozott, Komáromi György, Comáromi István, Dioszegi Sámuel, Domokos Miklósné, Pósalaki Jánosné, Békési Péter és neje, Domján István, Tóth István 500—100 forint közt adakoztak. Számítalanon adtak kisebb összegeket. Ugy, hogy adományokból és hagyományokból Batori András haterjed forintján kívül 1719—1726 között 8000 forint több gyűlt. Az építési költségeket a régi városi számadásokból lehetetlen pontosan megállapítani. De aligha túloznak, ha ezeket az ingyenes fuvarozáson felül, 15,100—15,200 magyar forintra becsülik. Az új templom kömives és ács munkáit leginkább idegenek végezték. A számadások legtöbbször Palczér kömivest emlegetik, míg a gomba betett résztábla vállalkozó mestereül Brúneri Boldisár kömivest, Kunca Kristóf ácsot és Daraveckai György felgyelót neven meg.

Még teljesen meg sem száradt a friss vakolat az új torony, máris leégett. 1727 március 27-én „irtózatot” szöلبen Csapó-utcai a Jóna Mihályné vagy színe meggyuladván, „3 óra alatt az egész városnak színe és nagyobb része (hat-száz háznál több) az új templommal és toronnyal, ahonnan a harangok és az óra is lehullottanak, elhamvadott”.

A tanács 1727 május 4-én elrendelte a kistemplomnak egyszerű fedélle való beborítását s ental munkát Kunca Kristóf fedél-ácsmesterre bízta 600 Rhénes törten és 2 gőnczi hordó bórért. A templom kömivés munkáját Weingartner János Leopold, a toronyét pedig 1729 május 27-én Baur vagy Paur János György vállalta fel. Utóbbi tartozott a torony falát három öllel 470 Rh. forintért a maga ételén,

italán feljebb vinni, de neki is, mint a többi mesternek, anyagot és napszámokat a város adott. A munkabér jellemzésére előhozunk néhány adatot: Makula Pál pallér, aki a torony körül az állást is csinálta, 60 — 78 dénár, a kőműves legények 60—66, a helybeli faragó molnárok 42, a napszámok pedig 24 dénárt kaptak. Száz dénár tett egy magyar forintot, egy magyar forint pedig kevesebbet ért egy rajnai forintnál, amelyben 60 krajcárt számítottak. A torony előbbin gombját helyreállították és 1729 október 12-én az 1725. évszámot és M. B. (Michael Baranyi, akkori főbíró) kezdő betűket viselő vörösréz vitorlával együtt ismét feltették s beléje a templom rövid történetét tartalmazó papír emléklapot helyeztek, amely a füst miatt idővel egészen megsemmisült. Csupán e toronygombra 1729-ben 749 ft 04 dénárt költöttek. A tornyot is zsinoly helyett bádoggal borították. A restaurálás összes költségei 1727—1730. években hozzávetőlegesen 4000—4500 ft-ra mentek, amelyből közel 800 forint ismét önkéntes adakozás pótolta. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy 1729-ben a toronyóra mutató tábláit egy diákijú, Komáromi Dallos István festette, akinek ezt a munkáját 14 ft 40 dénárral honorálta a tanács.

Azóta is többször szorult gyökeres javításra a kis-templom és tornya. 1767-ben Oswald György tokaji ác új fedelet csinált a templomra; 1788—89-ben is nagyobb igazítások folytak rajta; 1792-ben a földrengést igen megérezte a torony; 1804-ben Faggyas Gáspár javított a torony fedelén; 1824—27 között megint javításra szorult a már akkor újonnan való építését indítványozták; 1844-ben Bruckner Erneszt ác és Müller Bálint bádogos reparálgták. 1861-ben megint szükségessé vált a templom javítása; 1862-ben a presbiterium gyűzencek e helyen új templom építését határozta el s e célra tekintélyes adomány gyűlt össze, amely azóta 370 ezer koronára szaporodott. Új templom építésére jövedelmeznek a templom körül lévő boltok is. Mostani alakját az 1876-beli gyökeres átalakítással nyerte.

## Értesítés.

A debreceni m. kir. pénzügyigazgatóság a következő átiratot intézte városunk polgármesteréhez:

33.084.  
IV. 1907.

Nagyságos

Kovács József polgármester urnak

Helyben.

A nagyméltóságú magyar kir. Pénzügyminiszterium 38,757/907. P. sz. rendeletének hiteles másolata hivatalos tisztelettel s oly megkereséssel féteitik át, miszerint sziveskedjék soronkívül tudatni, hogy Debreczen szab. kir. város belépett-e a m. kir. posta-takarékpénztár cheque és clearing forgalmába, vagy az Osztrák-Magyar bank giró forgalmába.

És minthogy a szóbelileg szerzett értesülés szerint a város részére vállalkozók, kereskedők s ipartűzők által teljesített áruszállítások és munkálatokért érdembel hozott kijárandóságok kiutalását fel- és ellenjegyző számvéviségi és pénztári tisztviselők nem tudják és nem tudhatják, hogy valamely kijárandóság, a várossal kötött szerződés alapján avagy szerződési viszony nélkül csupán egyes esetekben tett megrendelések folytán teljesített áru- vagy anyagszállítás és munkálatok díjaképpen utaltatott-e ki és így azt sem állapíthatják meg, hogy a kifizetendő összegből csupán

a II-odfoku nyugta bélyegilleték, avagy az 1881. évi XXVI. t.-c. 10. §-a és a törvényhatósági joggal felruházott városokra vonatkozólag az 1902. évi pénzügyi közlöny 214-ik lapján megjelent 35,668/1902. P. M. sz. korrendelet értelmében nemcsak a nyugtatvány II-odfoku, hanem azonkívül még a szerződés után a II-od, illetőleg III-ad fokozat szerinti illeték levonása is követelendő-e? az e tekintetben felmerült kételyek és bizonytalanság eloszlatása céljából sziveskedjék sürgősen intézkédni, hogy jövőben már az utalványrendelet kiutaló végzésben határozott utasítás adassék a kifizető pénztárnak arra nézve, hogy a kiutalt összeg vétjogosultnak a II-odfoku nyugta a bélyeggel, avagy azonkívül még a szerződés utáni III-ad, esetleg II-od fokozat szerint járó bélyeggel is ellátandó nyugtájára fizetessék és minden oly esetben, amidőn az érdembe hozott összeg cheque útján egyenlítettik ki, a fentebbiek értelmében járó nyugtatványi és esetleg a szerződési illeték lerovassék.

Debreczen, 1907 június hó 17-én.

Eisenmann,  
p. ú. igazgató h.

Másolat.

A m. kir. pénzügyminiszteriumtól 38,757. sz. A m. kir. pénzügyigazgatóságnak Debreczen. Arról értesültem, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok a m. kir. posta-takarékpénztár cheque és clearing forgalma s az Osztrák-Magyar Bank giró forgalma útján teljesített kifizetések alkalmával nem gondoskodnak sem a nyugtatványi, sem az 1881. évi XXVI. t.-c. 10. §-a értelmében lerovandó szerződési bélyegilleték lerovásáról s hogy ilyen esetekben a bélyegilleték lerovása teljesen elmarad. Meghagyom az igazgatóságnak, állapítsa meg, hogy a kerületébe tartozó törvényhatósági joggal felruházott város belépett-e a m. kir. posta-takarékpénztár cheque és clearing forgalmába, vagy az Osztrák-Magyar Bank giró forgalmába. Igenli esetben van-e és miként gondoskodva a jelzett forgalom útján kiegyenlített összegnek a nyugtatványi és a szerződési bélyegilleték lerovásáról? Jelentését folyó évi július hó 15-ig elvárom. — Budapest, 1907 április 30-án. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök helyett: Kucep a k. államtitkár.

A másolat hitelül:

Debreczen, 1907 június hó 17-én.

Lelkes,  
pénzügyi kiadó.

A városi tanács ezen megkeresésre a következő végzet hozta:

9222.  
1907.

A debreczeni m. kir. pénzügyigazgatóság átirata, melyben értesített kér arról, hogy Debreczen sz. kir. város belépett-e a m. kir. posta-takarékpénztár cheque és clearing forgalmába, vagy az Osztrák-Magyar Bank giró forgalmába?

Végzés.

Ezen átiratban foglalt kérdés folytán a debreczeni m. kir. pénzügyigazgatóság értesítendő, hogy Debreczen sz. kir. város sem a m. kir. posta-takarékpénztár cheque és clearing, sem az Osztrák-Magyar Bank giró forgalmába nem lépett be.

Ami pedig az átiratnak a nyugtatványi és szerződési bélyegilleték lerovásáról szóló részét illeti, az abban foglaltakat a városi tanács tudomásul veszi és egyben elrendeli, hogy az egész átirat a csatolmányokkal együtt a városi tanács összes tagjai, a számvévisőség és házipénztár által leendő

tudomástétel és szigorú alkalmazkodás végett, a város hivatalos lapjában kitévéséek.

Miről a városi tanács összes tagjai, a számvevőség, a házipénztári hivatal, a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság és a hivatalos lap szerkesztője jegyzőkönyvi kivonaton értesítettek.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1907 június 24-én tartott üléséből.

Kiadta:  
Illéssy,  
jegyző.

## Debrecen város muzeumának gyarapodása.

A városi muzeum május 27-től június 22-ig felette öröndetes módon gyarapodott. Ajándék tárgyakat kapott a következő urasszonyoktól és uraktól: *I. A könyv- és kéziratoll részére:* Gömörvármegyei muzeum-egylet évkönyv; Hodóssy Sámuel (Földes) 22 db. XVIII—XIX. századbéli ok- és kézirat; Kovács Márton (Hadház) nyomtatvány; Nagy Kálmán postás régi keresztlevel; Tóth Lajos városi írást. 1836-beli debreceni szinlap; Vigkedvű Mihály szomorujátéka. *II. A régiségllár részére:* Mélt. özv. gróf Degenfeld Gusztávóné (Téglás) a Bárczay vagy bökönyi Bek család hordszéke; Horváth Miklós (Hadház) 2 db bronzkori vasbalt; Karácsony Imre lelkész (Földes) 2 db bronzkori véső; Molnár György lámpamester: ágyugolyó, s a debreceni régi szentmihály-utcai temető helyén talált koporsószegek s egy rezzgomb; özv. Szekeres Jánosné (Földes) köbpiasz ládása 1848-beli; özv. Szöllőssy Irméné (Földes) pusztaszentmiklósi birtokán talált nagy gyöngyök; Tóth Juliánna (Földes) 1848-beli németőri ládása; Thurzó és Neudert főhadnagy urak: parlagi pusztán talált kőbalta, törökővek, edénytöredékek és vasbaltá éi része. *III. A pénzérem- és pecsételő gyűjtemény számára:* Balassa Sándor, Dávidházy Kálmán, Dankó Béla (55 darab); Kaderász Gyula, Kovács Márton (Hadház), Molnár György (30 db), özv. Nagy Lőrincné, Nagy Lajos (Konyár), Osztrák-magyar Bank üzemeltetősége (Bécs) bankó gyűjtemény, Pásztor Sándor, Rácz Gábor (Poroszló pusztá), özv. Szöllőssy Irméné (Földes) 5 db, Tóth Juliánna (Földes) 4 db. *IV. A néprajzi gyűjtemény számára:* Báránd községe rablónokat, Bede Gergelyné (Hadház) juhász kampót, Dezső Antal (Saáp) virágos faharagvány 1831-beli, Földes községe: almárumot, korepelt, rabvasakat; Farkas Gábor (Hadház) rakottya guret; Hajdubadház városa rabvasat és békókat; Kiss Lászlóné (Földes) hájvarrótt; Kenéz Sámuel (Földes) különös alakú patkót; sarjantyut; Kovács József (Földes) ölmos botot, Kovács István virágos régi tálát; özv. Kádár Istváné régi falitükröt; Kóti Jeremiás (Hadház) vízhorod lapos kötél szövöt; Mikó József főfordorított, galypadójával és gyulakésével; özv. Molnár Józsefné száktöltgetésnél használt u. n. perocet; özv. Nagydíj Ger-Gergelyné (Földes) 2 cinntáuyért; Rácz Gábor (Poroszló-pusztá) 1 régi tálát és 2 tányért; Robicssek Ignác (Földes) meszaros rovafés és rovavágó kés; Sasp községe régi büntető eszközt; Sáp József (Földes) erszényt; Sáp Albert (Földes) szekeréct; Szathmáry Sándor (Báránd) puskaportartót szaruból (1839), fentok családi ereklye 1836, régi lakatot, olló és csiboló acélt; Szathmáry Gedeon (Báránd) véka csapótt 1771-beli, fazéktoló talicskát; Esküdő Szabó József (Földes) kereplő; özv. Szekeres Jánosné Csonka Juliánna: 7 db mészeg formát, 2 db téstaverófát,

egy régi zománcos éótartót; özv. Szöllőssy Irméné (Földes) fazéktoló talicskát; Tóth Lajos bőrdoritorítót és zugyasat. *V. Képzőművészeti osztályunk számára:* Fazekas Lajos színezett acélmézetet; dr. K. Tóth Mihály K. Tóth Mihály hírneves debreceni lelkész olajbafestett arcképe; özv. Szanyecy Nagy Sándorné 1800-beli máhímzést; özv. Szesztina Lajosné 1 db cmebet lávaköböl. *VI. Természettudományi gyűjteményünk számára:* özv. Szesztina Lajosné 223 db csigát, kövületet, kőzetet és tengeri növényt. A muzeum máj. 27-től jún. 23-ig népszerűen által 451. vétel utján 46, (nagybőv részt néprajziak), ásatásból pedig 200-nál több darabbal gyarapodott. A muzeum vezetői különös gondot fordítottak a Huzdaság és Sárrett néprajzi emlékeinek gyűjtésére. A muzeum egy helyben, mint vidéken több jellemző fénykép felvételt is eszközölt.

## Az ideai termés.

Az ideai természetek állapotáról a földmívelésügyi miniszterhez beérkezett jelentések kedvezőbb képet adnak az ideai termésről, mint amint a legutóbbi jelentés remélni engedett. Az időjárás bár szeszélyes volt, gyakran verte a jég a vetést, a meleg se használt, még is javult a vetés állapota. A hivatalos jelentés július első napjáig tapasztalt eredményekről számol be, azóta több helyen a hűtés okozott károkat. Milyen mértékben szállította le a hűtést a természet eredményét, még nem lehet tudni. Eddig Bekés megye gyomaj és orosházi járásában, Pest megyében Félégyháza határában, Jásznagykunszolnok megye kisujszállási járásában, Baranya megye pécsi- s Bihar megye sárreti járásában panaszoknál hűtéstől, ami a buzatermesre kedvezőtlen hatással van.

Imitt-amott jég is ártott a vetésnek, az utóbbi napokban Erdély több helyéről és Zala megyéből panaszoknál jégverésről.

A földmívelésügyi minisztérium hivatalos jelentése így hangzik:

Az időjárás változatlanul megtartotta jellegét, erős és száraz, sőt az utóbbi napokban tulmeleg, helyenkint rekkenő meleg volt. Az éjszakák azonban többnyire harmattal jártak és így az eső hiánya egyes vidékeken, ahol kevesebb csapadék volt, részben pótolva lett. Jéges meg lehetős sok helyen volt, főleg június hó 23—24-én és július 2-án itt-ott tetemes kárt okozott. A rozsa- és ősztűz s helyenkint a rovarek is kárt okoznak, mindazonáltal az utóbbiak kártétele nem mondható országos csapásnak. Az utóbbi napok hőmérsége miatt egyes vármegyékben a kenyérszerés nyomai mutatkoznak, de inkább csak a késői őszi gabonafélékben, amelyek szemfeljődése, szemben a koraiakkal, körülbelül 8—10 nappal visszamaradt. A korai buza, rozs- és árpavetéseket a hőség legfeljebb már csak egyes helyeken károsíthatja érzékenyen; az érkezett jelentések, amelyek száma aránylag kevés, leginkább a késői vetések károsodásáról szólnak, mert a koraiak többnyire már olyan stádiumban voltak, hogy azokban a nagy hőség alig is okozhattott számozottvó bajt. Ez különben később, a cséplés alkalmával jobban ki fog tűnni, mint most, amikor még csak az aratás kezdetén állunk, amely országszerte zavartalanul folyik. És így a legnagyobb fenttartással is közhölhetők az alábbi adatok, amelyek a való tényállástól bár a javulás kalászhban és szemben az utóbbi időszakban szinten szembenitnek — még némileg el is térhetnek. A beérkezett adatok a korai buza, rozs és árpa javulására engednek következtetni, míg a zab, különösen a fellépett



rovarok miatt némi tekintetben romlott. A kapás-növények és a késői szalmás gabonafélék és általában az összes késői vetemények és ültetések, az esőt kívánják.

A július 1-re vonatkozó beérkezett termésbecslések alapján, a várható termés körülbelől ez, feltételezve, hogy már nagyobb károsítások nem lesznek és a hőségokozta kár sem volt jelentékeny:

Buza 33-12 millió q (31-73 millió q-val szemben), — a múlt évben 53-73 millió q termett.

Rozs 10-31 millió q (10-14 millió q-val szemben), — a múlt évben 14-15 millió q termett.

Árpa 1281 millió q (12-68 millió q-val szemben), — a múlt évben 15-18 millió q termett.

Zab 11-27 millió q (11-49 millió q-val szemben), — a múlt évben 12-73 millió q termett.

A kapásnövények közül a korai tengeri és burgonya, részben azonban a répa is jól áll, csakhogy az eső hiányát érzi már különösen a sík vidékeken; a késői kapások fejlődésükben elmaradtak. Kerti vetemények is kívánják az esőt, mindazokon a vidékeken, ahol az utóbbi hetekben kevés eső volt (Alföld és Dunántul). Kender és len meglehetősen szép, komló jó, hasonló a dohány is. A takarmányméliek helyenkint, főleg minőségileg, jól sikerültek; mennyiségileg a termés részben közép és jó közép, nagyobb részben azonban csak gyöngye közepes volt. Sarjura a kilátások egyedül ott kielégítőek, ahol bőven volt eső. A jelölök sok helyen kopárak már; eső hiánya meglátszik itt is.

A szőlők fejlődése — a peronoszpora fellépése miatt — több helyen megakadt, sőt néhol visszaesett; ahol a peronoszpora nem okoz kárt, ott a kilátások meglehetősek, sőt néhol jók. Itt is vannak azonban kivételek, mert a zord tél miatt sok tőke meddón maradt.

Gyümölcs általában kevés lesz, helyenkint ugyan termett meglehetősen meggy, cseresznye, barack és szilva is, sőt talán még a dió is meg fog felelni a hozzáfűződő reményeknek; alma és körte azonban jóformán országsszerte kevés van, mert a hernyók és cserebogarak a termés nagyrészt tönkretették.

## Hirek.

— **Személyi hir.** Ő Felsége Gáthy Bálint nagyváradai alügyészt a debreczeni kir. ügyészséghez ügyésszé nevezte ki.

— **Hitelesítő közgyűlés.** Julius hónap 1-én, délután négy óraker hitelesítő közgyűlés volt Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével.

— **A hortobágyi sáskairtatást bevégezték.** A hortobágyi sáskairtatást befejezték és Jablonovszky József, a rovartani állomás vezetője a munkálatok után hájazott. Eltávozására előtt bucsulótogatásokat tett Kovács József polgármesternél.

— **Gyógyszertár megnyitás.** Van szerencsém értesíteni az érdeklődő közönséget, hogy Csokonai-hoz címzett gyógyszerüzemet Mester-utca 43. szám alatt megnyitottam. Kovács Nándor, gyógyszerész.

— **A Petőfi dalegylet évi rendes közgyűlését f. hónap július 14-én délelőtt 11 óraker tartja meg.**

— **Az ipartestület jegyzője.** Dr. Tóth Kálmán, az ipartestület jegyzője, ki az ipartestület érdekében több éven át fáradhatlanul dolgozott, állásáról leköszönt.

— **A próbakutak furása.** A próbakutak furása szép eredményekkel halad előre és szakértők véleménye szerint nemcsak bőséges, hanem üdítő, egészséges vizet fognak adni.

— **A közigazgatási bizottság ülése.** A közigazgatási bizottság f. hó 5-én tartotta rendes havi ülését, Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével, melyen a szakelődők terjesztették be jelentésüket.

— **Uj vállalat.** A ref. egyházhoz egy ajánlat érkezett, melyben egy részvénytársaság hajlandó volna a mostani ref. püspöki lakás helyén és a körülötte levő telkeken egy modern szállót, vendéglőt és kávéházat építeni, látszólag igen kedvező feltételek mellett. Az ev. ref. egyház még nem határozott az ajánlat felett. Nézetünk szerint nem volna helyes a templom közvetlen közelébe engedélyezni a szállót, vendéglőt és kávéház építtetését.

— **A holnapi tornaverseny.** A holnapi tornaversenyre a rendezőség meghívta Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásiügyi m. kir. minisztert. A miniszter, tekintettel elfoglaltságára, képviselőveléül Weszprémy Zoltánt, Hajdú vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánját kérte fel.

— **Ember Lajos nyugdíjban.** A város könyvnyomda vállalatának ügyvezetőjét **Ember Lajost**, megrongált egészségi állapotára való tekintettel, saját kérelmére a június 28-ikán tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlés nyugdíjazta. **Ember Lajos** husz esztendő teltől a városi nyomda szolgálatában és ezen idő alatt a reá bizott dolgokat nagy lelkiismeretességgel és szakértelemmel végezte, tudásával és szorgalmával melve a városi nyomda tekintélyét, üzleti jó híret és forgalmát. Most, hogy távozik a városi nyomdától, őszinte szívvel kívánjuk neki, hogy jól kiérdemelt pihenő napjait még sokáig élvezhesse.

— **Értesítő.** A debreczeni kegyes tanítórendi róm. kath. főgimnázium 1906—1907. évről szóló értesítőjét vettük. Színes tollal van megírva az Értesítő első lapján a főgimnáziumi ifjuság zászlószenteselési ünnepelve. A főgimnázium történelmi adatai, a bevégzett tananyag elsorolása, a tanulás előmenetele, jelentés az érettségiz vizsgálatról, a könyv- és szertartak gyarapodása, statisztikai adatok, a jövő tanév megnyitásának ideje és a jövő évben használandó tankönyvek jegyzéke foglaltatnak az Értesítőben. A hazafias kegyes tanítórend ezen főgimnáziumába az év elején 484 tanuló iratkozott be. Ugy a nevelés, mint a tanítás mintaszerű ezen intézetben. Vallásra nézve az I—VIII. osztályban volt rk. 223; gk. 17; ref. 52; ág. ev. 8; gkeleti 1 és izraelita 144. Debreczeni volt 319. Az intézetet Jászai Rezső dr. vezeti, ki nagy tudásával, lelki műveltségével egykiszik az iskola tekintélyének emelésén. Nevelőtanító munkájában a kegyesrendi tanárok legkiválóbbjai támogatják.

— **Pályázati idő hosszabbítás.** A siketnémaik helybeli intézetében megüresedett az élelmezői és szolgai állás. Ezen állásra való pályázati határidő július 10-ikéig meglett hosszabbítva. Ugyanez időig jelentkezhetnek azok is, aki a künnlakó siketnéma növendékek élelmezésére havi 24 koronáért vállalkoznak.

— **Elhunyt hivatalnok** Szilágyi János, a város fogyasztási hivatalának hivatalnokja f. hónap 1-én hirtelen elhunyt 68 éves korában.

— **A Narten buszok** napról-napra a legnagyobb változatossággal mutatják be képeit. Az érdekes vállalatot ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Tanitóváltásztás.** Az ev. ref. presbitérium vasárnap töltötte be az üres tanítási állásokat. Szótöbbséggel megválasztottak: Mocsári László, Böszörményi Imre és Tömöri Jenő.

Az önkéntes tűzoltótestület kérelme. Publik Ernő a debreceni önkéntes tűzoltótestület parancsnoka a következő beadványt intézte a városi tanácsoshoz: „Az életet és vagyonbiztonságot veszélyeztető és fenyegető tűz, már mint leggyakoribb elemi csapás is mindig kényszerítőleg szükségessé tette az ellene való védekezést. Mínt hogy rendszerszerű és szakszerű tűzoltó berendezésnek egyik fő kelléke a gyors és helyes tűzjelzés, de városunkban a tűzjelzés kizárólagosan a közhatalmi állami telefon útján történik, amely tűzjelzés nem mindig gyors és megbízható. Teljes bizalommal kérjük a tekintetes városi tanácsot, méltóztatásuk a jelen alkalmat felhasználva, az ev. ref. egyház Kistemplomtorony tetőzetének javítása alkalmával ezen tetőzetet a csatornát költségvetés keretében úgy építtetni, hogy a tűzörség, illetőleg figyelő toronyőr céljainak teljesen megfelelő legyen”. A városi tanács legközelebb határoz a kérelem dolgában. A figyelő toronyőr lakásának előállítására 2065 kor. 30 fillérbe kerülne.

— Az élelmiszerhamisítás ellen. A közigazgatási bizottság pénteken igen üdvös s valószínűleg beváló határozatot hozott. A bizottság nevezetesen azon óhaját is fejezte ki, hogy ha a rendőrség két ízben kobozott el valakitől hamisított, vagy egyébként ártalmas élelmicikkeket (főleg tejet), az e kihágásról szóló ítéletnek az elítélt nevével együtt leendő hírlapi közzétételét is rendelje el. Az ártalmas élelmicikkeket árulótígy nyilvános pillangérra állítja a hatóság s a közönségnek módjában lesz nyilván megismerni azokat, kik egészségtelen élelmiszerekkel kereskednek.

— A kereskedelmi és iparkamara értesítése. A bécsi tüzésérg szállítási. Az osztrák-magyar tüzésérg szükségleteire a belügyminiszter pályázatot irt ki. Ez a hirdetmény a kereskedelmi miniszter értesítése szerint a Budapesti Közlöny július hó 2-iki számában megjelent. Az érdekeltek tehát ott megtekinthetik.

A Saliagy, Szatmár és Bihar vármegyék területén átvonuló s 32,724 km. hosszú tasanád — tasanádszántó — érend-réd — piskolt — részgei törvényhatósági közut 551,572 koróna 98 fillérel előirányzott kiépítésének vállalati uton leendő biztosítása céljából folyó évi július hó 24-én déli 12 órákor a kereskedelmi miniszter versenytárgyalást tart. Pályázók ajánlataikat e határnapig a minisztériumba küldjék.

Az érdekeltek figyelmét a debreceni kereskedelmi és iparkamara ezennel felhívja temesvári 7-ik hadtestparancsnokság által közzétett árlejtsére. Verseny tárgyat képezi: a debreceni cs. és kir. ezredek szalma, széna, fa és kőszén szállítása. Az ajánlatok 1907. évi július hó 10-én délelőtti 9 órájára benyújtandók. A bánatpénz összege: 5 százalék. Elhelyezendő: ajánlat kapcsán. Az ajánlatok a nagyváradi katonai élelmezési raktár címére küldendők. Bővebb felvilágosítást az érdeklődők a kamaránál vagy az árlejtsé kiíró hatóságnál nyerhetnek.

— A főfelügyelőség és a városi muzeum. A Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége két rendben is szép elismerésben részesítette Debreczen város muzeumát. Szól pedig ez az elismerés meglehetősen magának a muzeumnak és a gondviselésével megbízott tisztviselőnek, hanem a kultur-intézményt fenntartó városi törvényhatóságának is. Egyik az, hogy a főfelügyelőség és a muzeumok, könyvtárak országos tanácsa a muzeológia és a könyvtár tudomány szakszerű művelése, valamint e fontos közművelődési ügy szolgáltatásban álló tényezőkkel való állandó érintkezés fenntartása végett új tudományos folyóiratot indítván meg, »Muzeumi és Könyvtári Értesítő címmel, — ennek legelső számába a szerkesztéssel megbízott Mihalik József előadó egész terjedelmében felvette a debreczeni városi muzeum 1906. évi régészeti ásatásairól

szóló leírását s azt 29 ábrával együtt Szalay Imre, Ferenczi Zoltán, Divald Kornél, dr. Gulyás Pál és Mihalik József szakszerű értékezési között publikálta. A másik, még inkább kitüntető elismerés ugyancsak a főfelügyelőség 1906. évi működéséről a pécsi évi nagygyűlésnek bemutatott jelentésben foglaltatik. E nyomtatásban is kiadott jelentés 77 oldalon ismerteti a főfelügyelőség hatáskörébe tartozó tudományos közgyűtemények mult évi állapotát és tevékenységét. Az alája rendelt hetven intézet közül a debreczeni muzeummal foglalkozik legbővebben; mert 16 és fél oldalon igen bő kivonatban ismerteti muzeumunk mult évi jelentését s ezt a következő sorokkal vezeti be:

»A debreczeni városi muzeum működése a lefolyt évben is ama magaslaton állott, hová a kultuszintézményeket egyedül csak vezetőik lelkes buzgalma és fáradhatatlan szorgalma állíthatja. Teljes elismeréssel adózunk a debreczeni városi muzeum fenntartó hatóságának és tisztviselőinek nemcsak azért, mert tevékenységük a kötelességszabta határon messze túlterjedő munkában és eredményekben nyilatkozott meg, hanem legkivált azért, mert teljes tudatában lenni látszanak ama hivatás fontosságának, mely a vidéki kulturális közgyűtemények vezetőire a jelenben és jövőben várakozik».

Nagy különbség van e sorok s ama megrovások között, amelyekben a főfelügyelőség egyik-másik vidéki muzeum kötelesség hanyagoló vezetőit részesítette.

## Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Nehány levelet kaptunk a napokban, melyek arra kértek bennünket, hogy a fizetésrendezés kérdésével foglalkozunk ezentuli is. Az érdeklődést köszönjük, ez alkalommal azonban tekintve, hogy a június hónap 28-ikán tartott közgyűlés akképpen intézkedett, hogy a fizetésrendezés a szeptemberi közgyűlésen tárgyalassék, — megvárjuk a bizottság munkálatainak elkészítését és csak aztán tesszük meg rá észrevételeinket. Az ügy különben most egész jó uton halad és mi azt hisszük, hogy a fizetésrendezés 1908 január 1-én megvalósul.

Sz. I. Megkaptam, de már nem tudtam beilleszteni a mai lap hasábjára. Legközelebb szívesen.

D. N. Méltóztatásuk Gácsér József urhoz, a siketnémák iskola igazgatójához fordulni, aki szívesen ad a kéreztet ügyben felvilágosítást.

1661/1907. éln. sz.

## Pályázat.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál az 1907. év második felében előreláthatólag két gyaloghajdu, 2 lovas rendőri, 10 gyalogrendőri, 2 mezőrendőri és 4 erdőőri állás fog megüresedni.

A gyaloghajdu állás 480 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel, a lovasrendőri állás 900 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel, a gyalogrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel, a mezőrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel és 80 kor. lakkbérrel és az erdőőri állás 500 korona évi fizetéssel van egybekötve.

Azonkívül ezen állások viselői téli és nyári egyenruhával is ellátatnak.

A mezőrendőrök kötelesek egy lovat saját költségükön beszerezni és tartani.

Az erdővédők szintén kötelesek egy lovat tartani, de fizetésükön felül még természetbeli lakást is élveznek és négy katasztrális földet is kapnak használatra.

Ezen állások az 1873. évi II. t. c. 4. §-ának rendelkezéséhez képest fele részben igény jogosultsággal bíró kizsgálattal altszeker részére vannak fenntartva.

Felhívom és értesítem emnélfogva mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket az 1907. évi december hó 31-ig a polgármesteri hivatalban és pedig a közszolgálatban állók felteszt hatóságaitól, mások pedig személyesen vagy postai uton beadhatják.

Debreczen, 1907 június 20.

Kovács József,  
polgármester.